

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne : 5. 5. 2017
Čj. MSP-763/2016-OJD-SPZ/3
Počet listů: 2
Přílohy: 4

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 B r n o

Obviněný zemř. G.M., nar. – stížnost pro porušení zákona

Příloha: ověřená kopie rozsudku Nižšího vojenského soudu v Ostravě č.j. T 384/56-I, ověřená kopie zápisu v rejstříku „T“ NVS Ostrava z r. 1956, přípis Vojenského ústředního archivu čj. 500-2/2016-211100, podnět ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M.

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného G.M., nar.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku Nižšího vojenského soudu v Ostravě ze dne 30. 11. 1956, č.j. T 384/56-I.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu Ostrava ze dne 30. 11. 1956, č.j. T 384/56-I, byl obviněný G.M. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb. a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 14 měsíců. Současně byl povinen hradit náklady trestního řízení, zálohované státem.

Rozsudek nabyl právní moci dnem 4. 12. 1956.

Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím způsobem, že dne 31. 10. 1956 po nástupu vojenské základní služby u útvaru v B. odmítl obléci vojenský stejnokroj a konat vojenskou základní službu s odvoláním na své náboženské přesvědčení.

Jak bylo zjištěno v rámci přezkumného řízení, příslušný trestní spis býv. Nižšího vojenského soudu Ostrava není již k dispozici, toliko kopie rozsudku ze dne 30. 11. 1956, sp. zn. T 384/56.

V dané věci nebyl pozůstalými obviněného ani vojenským prokurátorem podán návrh na zahájení rehabilitačního řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Napadeným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu Ostrava ze dne 30. 11. 1956, sp. zn. T 384/56, byl porušen zákon v neprospěch obviněného G.M. v ust. § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb.

Podle ust. § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 tr. řádu z roku 1950 bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona z roku 1950 se trestného činu vyhýbání se služební povinností dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu mimo jiné i tím, že se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumávání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 výše uvedeného zákona o soudní rehabilitaci, činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno přihlédnout k účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, jehož vydáním zákonodárce požadoval odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování v době upevňování socialismu, kdy obviněný byl odsouzen v podstatě pro svoje náboženské přesvědčení, na kterém setrval i v rámci řízení před soudem. V době rozhodování býv. Nižšího vojenského soudu v Ostravě nebylo přihlédnuto k tomu, že obviněný svým jednáním toliko uplatnil základní právo zaručené v ust. § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9.5.1948. Dále je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu vyznání i svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Obviněný G. M. tedy neměl možnost výkonu alternativní služby beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto tedy nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým

vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku vojenského soudu, tedy není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného zemř. G.M. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu jakékoliv doplňování dokazování a skutkový stav byl spolehlivě zjištěn, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu, poněvadž ze všech shora uvedených skutečností je zřejmé, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

Navrhuji **proto**, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu Ostrava ze dne 30. 11. 1956, sp. zn. T 384/56, byl v neprospěch obviněného zemř. G.M. porušen zákon v ust. § 2 odst. 3 tr. řádu z roku 1950 ve vztahu k ustanovení § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/50 Sb.,
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadený rozsudek zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného zemřelého G.M. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 31. 10. 1956 po nástupu vojenské základní služby u útvaru v B. odmítl obléci vojenský stejnokroj a konat vojenskou základní službu s odvoláním na své náboženské přesvědčení, v němž byl spatřován trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [3 Tz 21/2017](#)